

Otázka zajištění zdroje záznamů pro sdílenou katalogizaci, zrychlené zpracování české tištěné produkce

1. Úkol ÚKR:

Úkol: Ing. Böhm – NK ČR do 30. 6. 2014 připraví kalkulaci a variantní návrh na zrychlené zpracování české tištěné produkce pro potřebu sdílené katalogizace s využitím nákupu nově vycházejících titulů. Zvláštní důraz by měl být kladen na kalkulaci dopadů a úspor v knihovnách ČR

2. Realita přebírání záznamů v roce 2014

V knihovnách došlo během posledních 15 let k významným posunům v racionalizaci práce, dochází k hojnému přebírání záznamů, originální katalogizace se pohybuje u malých knihoven v rozmezí 5-10% záznamů (tedy přebírají 90-95% záznamů). Tyto knihovny přebírají záznamy mezi sebou, přístup k záznamům v Souborném katalogu ČR vyžaduje použití protokolu Z39.50, který menší knihovny nemusí mít. A tyto záznamy stejně většinou neobsahují – vzhledem k odlišnému zaměření – jimi požadované anotace.

U velkých knihoven (zastoupených v pracovní skupině pro jmenné zpracování) je velký rozptyl 1-100%, důvody jsou různé, nejen pozdní dostupnost záznamů v ČNB, někde se přebírají jen části záznamů, někde se liší druh dokumentu (vysokoškolské práce), někde se česká produkce doplňuje jen okrajově a není zvykem záznamy přebírat. U krajských knihoven činí průměr originální katalogizace 23% (a ze zákona se mají podílet na České národní bibliografii).

Příjemci úplného povinného výtisku v rámci sdílené katalogizace v rámci Aleph Cluster – NK ČR, MZK a VKOL - vytvářejí originální jmennou katalogizaci zhruba v podílu 40% NK ČR, 30% MZK a 30% VKOL, na NK ČR je větší podíl při revizi záznamů, u věcného zpracování je revidován celý přírůstek.

3. Výhledy 2015+

3.1 Změna v přístupu k volbě selekčních údajů (viz bod 1: Rozšíření katalogizace – více autorů atd.) přinese požadavek na nárůst kapacit ve všech knihovnách, kde se originálně katalogizuje, v obdobném podílu jako v NK ČR!

3.2 Požadavky Centrálního portálu knihoven (CPK) na kvalitní záznamy. CPK nebude mít mechanismy jako SK ČR, kterými by kontroloval a deduplikoval záznamy, proto by byl výhodou jeden zdroj kvalitních záznamů.

Silně problematická je zatím oblast vícesvazkových publikací bez významných názvů svazků i s nimi, praxe menších knihoven při katalogizaci je odlišná a náprava stavu naráží na potřebu zachovat konzistentní katalogy jednotlivých knihoven. Bude řešeno.

Příklad: Lexikon české literatury

správně záznam pro lexikon jako celek, skutečnost v souborném katalogu:

The screenshot shows the SKC website interface. At the top, there's a navigation bar with 'Aktuální báze: SKC' and various menu items like 'Konec', 'Přihlášení', 'Databáze', 'Dílejší báze', 'Nastavení', 'Otázky', 'Nápověda'. Below this is a search bar and a table of search results. The table has columns for '#', 'Název', 'Autor', 'Nakladatel', 'Rok vyd.', and 'Vlastník'. The results list various volumes of the 'Lexikon české literatury' published by Academia in Prague.

SKC - Výsledky dotazu: Lexikon české literatury

Limit pro setřídění a zobrazení je 2500 záznamů.

Záznamy 1 - 10 z 32

#	Název	Autor	Nakladatel	Rok vyd.	Vlastník
1	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 4. díl/2. U-Ž : dodatky k LČL 1-3. A-R / zpracoval autorský a redakční kolektiv, vedoucí redaktor Luboš Merhaut		Praha : Academia,	2008	ABG502
2	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 4. díl/1. S-T : dodatky k LČL 1-3. A-R / zpracoval autorský a redakční kolektiv, vedoucí redaktor Luboš Merhaut		Praha : Academia,	2008	ABG502
3	Lexikon české literatury : Osobnosti, díla, instituce. 4/II U-Ž / Luboš Merhaut	Merhaut, Luboš	Praha : Academia,	2008	ABC163
4	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. [Díl] 4. S-Ž / zpracoval autorský a redakční kolektiv, vedoucí redaktor Luboš Merhaut		Praha : Academia,	2008	ABA003
5	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 4. S-Ž : dodatky k LČL 1-3. A-R. Sv. II. U-Ž, dodatky A-R / vedoucí redaktor Luboš Merhaut		Praha : Academia,	2008	ABA007 - ABA010 - ABA012 - ABB002 - ABB036 - ABB066 - atd.
6	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 4. S-Ž : dodatky k LČL 1-3. A-R. Sv. I. S-T / vedoucí redaktor Luboš Merhaut		Praha : Academia,	2008	ABA007 - ABA010 - ABA012 - ABB002 - ABB036 - ABB066 - atd.
7	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 3. díl. Svazek I. M - O		Praha : Academia,	2000	KAG503
8	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 1. A-G / zpracoval autorský a redakční kolektiv, vedoucí redaktor Vladimír Forst	Forst, Vladimír	Praha : Academia,	2000	KAG503 - LID001 - OSD001
9	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. [Díl] 3. M-R. Sv. 2. P-R / Zprac. aut. a red. kol., ved. red. Jiří Opelík	Opelík, Jiří, 1930-	Praha : Academia,	2000	ABG001
10	Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. [Díl] 3. M-R. Sv. 1. M-Q / Zprac. aut. a red. kol., ved. red. Jiří Opelík	Opelík, Jiří, 1930-	Praha : Academia,	2000	ABG001

[Předchozí stránka](#) [Další stránka](#)

© 2009 Ex Libris, NK ČR

3.3 Resource Description and Access (RDA) – implementace nových pravidel vyžaduje menší nárůst kapacit

3.4 Nárůst požadavků na obsah záznamů pro potřeby FRBRizace katalogů, implementace formátu postaveného na LinkedData – unifikované názvy - – implementace nových pravidel vyžaduje nárůst kapacit v knihovnách, kde se dosud unifikované názvy nepoužívají

4. Možnosti řešení

4.1 Zkrácení lhůty pro odevzdání povinného výtisku neperiodických publikací

Zásadní překážkou pro přebírání záznamů z NK ČR a České národní bibliografie je opožděné dodávání povinného výtisku jeho příjemcům. V současné době je projednávána aktualizace legislativy povinného výtisku, součástí doporučení by měl být i pokus o úpravu legislativy povinného výtisku – zkrácení lhůty pro odevzdání povinného výtisku neperiodických publikací:

Varianta A) ve lhůtě než je publikace předána do distribuce

Varianta B) ve lhůtě do 7 dnů po vydání publikace

a stanovení přísnějších sankcí, případně motivace pomocí výhod (odečet z daní...).

Nárůst kapacit: 0

4.2 Nákup a zpracování výtisku v NK ČR

Na základě požadavku Ústřední knihovnické rady byla zpracována kalkulace nákladů pro situaci, kdy by byl do Národní knihovny ČR nakupován z dotace další exemplář odpovídající úplnému

povinnému výtisku. Nákup by měl zajistit rychlejší cestu publikace do knihovny. Kalkulace vychází z počtu titulů z roku 2013. Do nákladů jsou zahrnuty požadavky na nákup publikací, jejich akvizici, zpracování a správu fondu a provozní náklady na uložení do fondů. Při tomto řešení by bylo obtížné zachovat sdílení katalogizace v rámci Aleph Cluster, z čehož nevyplývá jen nárůst kapacit v NK ČR, ale i ztráta zastupitelnosti knihoven s úplným povinným výtiskem, která je jedním z benefitů sdílené katalogizace.

4.2.1 Úplný rozsah povinného výtisku

S ohledem na rozdílné zpracování pokračujících zdrojů (periodik s periodicitou větší než 1x ročně) se vyčísluje nákup tištěným monografií.

Celkový roční náklad na sdílenou katalogizaci postavenou na dalším nakoupeném výtisku je:

celková částka kalkulovaných nákladů/rok	12 410 000
z toho	
nákup publikací	6 600 000 ¹
posílení úvazků na akvizici a zpracování	5 090 000 ²
posílení úvazků na správu publikací	420 000
náklady na vazbu	300 000

4.2.2 Výběr z povinného výtisku

Varianta Beletrie: odhad 4400 titulů/rok

Beletrie tvoří cca 25% produkce, náklady na pořízení a zpracování by byly čtvrtinové, tedy cca 3 100 000 Kč. Sdílená katalogizace by mohla být alespoň částečně zachována. Doporučuje se zpřesnit zadání na základě dotazníku rozeslaného knihovnám.

Varianta Nakladatel:

Prostřednictvím SK ČR byly vybrány záznamy podle počtu připojených knihoven a sestaven seznam nakladatelství, jejichž publikace sdílí více knihoven. Nákup je možné omezit na výběr nakladatelů. Sdílená katalogizace by mohla být alespoň částečně zachována, řadu publikací má jen omezený počet knihoven, ne-li jen příjemci povinného výtisku. Doporučuje se zpřesnit zadání na základě dotazníku rozeslaného knihovnám.

4.2.3 Podpora katalogizace velké městské knihovny

Podpořit finančně katalogizaci velké městské knihovny, která by mohla zajistit rychlé a kvalitní zpracování produkce, kterou nakupuje.

4.2.4 Varianta bez nákupu - Sběr publikací

Dotace by šla na svoz PV od nakladatelů dle požadavku knihoven. Náklady: čas řidiče, náklady na dopravu. Sdílená katalogizace by mohla být alespoň částečně zachována. Doporučuje se zpřesnit zadání na základě dotazníku rozeslaného knihovnám.

5. Závěr

S ohledem na finanční náročnost některých variant NK ČR doporučuje:

1. Jednat o změně legislativy povinného výtisku (zkrácení termínu odevzdání povinného výtisku).

případně, při neúspěchu jednání o změně legislativy:

2. Finančně podpořit **kvalitní a rychlé zpracování publikací ve velké městské knihovně, jejíž záznamy by se staly zdrojem pro další knihovny.**

Podrobnější podklady k bodu 1 a 2 jsou vystaveny viz

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/katalogizacni-politika/inf>

---

¹ Vychází se z počtu publikací v roce 2013 (19 619); a průměrné ceny publikace odvozené z nákupu domácí produkce v roce 2013 (344 Kč).

² Vychází se z odhadu nárůstu počtu pracovníků na akvizici, zpracování vč. autorit a správu (26,5), průměrný plat 17 327 Kč.